

1. Väitöskirjan aihe

Tuomas Jussilan väitöskirja *Kunta ja käräjäsali – Oikeudellinen pääoma Ilmajoen pitäjässä 1860–1890* on syntynyt osana *Legal Literacy in Finland ca. 1750–1920* -tutkimusprojektia. Jussilan väitöskirjassa tutkimuskohteena ovat oikeudellinen tietotaito sekä sen haltijat ja merkitys paikallishallinnon kahden keskeisen organisaation, kunnallishallinnon ja kihlakunnanoikeuden, toiminnassa Ilmajoen pitäjässä. Jussilan tutkimuskysymykset koskevat paikallishallinnon ja oikeuslaitoksen alueita, joilla oikeudellista pääomaa tarvittiin, ja sitä, keillä sitä oli ja mitä se sisälsi. Jussila antaa vastaukset näihin kysymyksiin, ja tutkimustulokset on esitetty yhteenvetoluvuissa.

2. Tutkimukselliset valinnat

Tutkimusta ohjaa Pierre Bourdieun käsite pääomasta linkitettyinä prosopografiseen tutkimusperinteeseen. Oikeudellista tietotaitoa käsitellään kulttuurisena, sosiaalisena, taloudellisena ja oikeudellisena pääomana. Tutkimukselliset valinnat ja rajaukset osoittavat kykyä soveltaa historian tutkimuksen tutkimusmetodeja itsenäisesti ja kriittisesti. Jussilan väitöskirja on osoitus hyvästä hallinto- ja oikeushistorian tutkimuksen asiantuntemuksesta.

3. Keskeiset tutkimustulokset

Jussilan väitöskirja pureutuu syvällisesti maaseudun oikeus- ja hallintojärjestelmän sosiaalishistoriaan, jota ei aiemmassa tutkimuksessa ole tutkittu näin

* Virallisen vastaväittäjän, FT *Arja Rantasen* Turun yliopiston oikeustieteelliselle tiedekunnalle antama 27.5.2024 päivätty lausunto vähäisin muutoksin.

perusteellisesti. Väitöskirja sisältää siten merkittävästi uutta tieteellistä tietoa maaseudun oikeus- ja hallintojärjestelmästä ja sen toimijoista, jotka ovat jääneet oikeushistorian ja muiden historiantutkimuksen alojen tutkimuksessa vähäiselle huomiolle. Näiden toimihenkilöiden sosiaalisen ja taloudellisen aseman sekä virantoimituksen tutkimus on merkittävä lisä paikallishallinnon kehityksen tuntemukseen. Vaikka väitöskirja liikkuu Etelä-Pohjanmaan lakeuksilla, kertoo se yleisemmin suomalaisen oikeus- ja hallintokulttuurin kehityksestä 1800-luvun lopulla.

Jussilan väitöskirja rakentuu otsikon mukaisesti kunnan ja kärjäsalin tutkimukseen. Työssä taustoitetaan paikallishallinnon ja oikeuslaitoksen muovautumista aina keskiajalta lähtien luoden lukijalle pohjan ymmärtää 1800-luvun lopun uudistusten taustaa ja yhteiskunnassa alkanutta uutta kehitysvaihetta. Paikallishallinnon toiminnassa tapahtui tutkittavalla aikakaudella huomattavia muutoksia uuden kunnallishallinnon perustamisen myötä, kun taas kihlakunnanoikeuden toiminnassa oli suomen kielen aseman vahvistumisesta ja lautamiehiä koskevien säännösten muutoksista huolimatta enemmän jatkuvuutta. Valittu tutkimusajanjakso on siten erityisen mielenkiintoinen, ja Jussilan väitöskirja luo pohjaa myöhemmän kehityksen jatkotutkimukselle.

4. Tutkimusetiikka ja lähteistö

Tutkimuksessa ei ole huomautettavaa tutkimusetiikan näkökulmasta. Jussilan tutkimus perustuu laajaan kirjallisuus- ja lähdeaineistoon. Väitöskirjan tutkimustulokset on tiivistetty useisiin taulukoihin ja kuvioihin, joita on analysoitu leipätekstissä. Lähdeviitteissä on havaittavissa joitakin puutteita, ja olisi ollut toivottavaa, että sanomalehtiaineiston ja Helsingin yliopiston matrikkeleiden osalta olisi viitattu asianmukaisesti käytettyihin sähköisiin aineistoihin. Tieteellisen kirjoittamisen pelisääntöjen näkökulmasta puutteet tältä osin ovat marginaalisia.

5. Loppulausunto

Tuomas Jussilan mittavaan arkistoissa tehtyyn tutkimukseen perustuva laaja-alainen väitöskirja on oivallinen lisä suomalaisen oikeus- ja sosiaalishistorian tutkimukseen, osa uutta paikallishistoriaa. Tutkimus on kirjoitettu hyvällä asiantyöllillä. Prosopografinen tutkimusmetodi yhdistettynä Tuomas Jussilan oman kynänkäytön sujuvuuteen tarjoaa lukijalle faktantäyteisen, mielenkiintoisen ja

nautittavan lukuelämyksen. Kiinnostava tieteellinen teksti avautuu varmasti myös laajemmalle lukijakunnalle.

Väitöstilaisuudessa Tuomas Jussila johdatti erinomaisen lektion avulla kuulijat tutkimuksensa sisältöön ja keskustelu väitöskirjasta oli asiantuntevaa ja rakentavaa. Jussila myönsi rehellisesti vastaväittäjänä esittämäni edellä mainitut puutteet. Väitöskirjan julkinen puolustaminen osoitti Jussilan kyvyn tuottaa tieteellistä tekstiä ja myös avata ja analysoida sitä yleistajuisesti ja asiantuntevasti.

Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan johtokunnan määräämänä vastaväittäjänä esitän, että filosofian maisteri Tuomas Jussilan väitöskirja hyväksytään opinnäytteeksi oikeustieteen tohtorin arvoa varten.

Arja Rantanen